

L'escola La Gavina alça el vol tot recordant el fang

Mesos després de la Dana, l'escola cooperativa de Picanya repassa com va aconseguir reobrir les portes després de les inundacions | L'allau de solidaritat dels primers dies es combina amb campanyes de donacions, encara obertes, per fer front a tots els danys patits tant pel centre com per les famílies

El primer dissabte després de la reobertura de l'escola, van celebrar la Festa de la Música. | Escola La Gavina

«Sobre un fons de desfeta tracem el nou camí a l'escola i a la reconstrucció de l'Horta sud»: aquesta és la frase que acompanyava la publicació del mural que l'escola cooperativa La Gavina va fer quan va poder reobrir les portes després de la Dana. «Porto vint anys de mestra i he viscut molts dies u de setembre i molts dies postpandèmia, però quan vam reobrir al novembre les famílies entraven al pati i ploraven», explica la presidenta de l'escola Sandra Cuevas. «A fora del recinte es continuaven necessitant les botes d'aigua, però a l'escola no, va ser molt important que l'alumnat i les famílies poguessin viure una normalitat dins l'escola», continua Cuevas.

La Gavina va ser la primera que va obrir de Picanya després de la gota freda. «Al cap d'una setmana, totes les altres escoles ja van poder obrir», explica la presidenta de la cooperativa, mentre remarca que cap centre ha rebut ajudes del govern per poder retornar a l'activitat. En canvi, «l'ajut de la gent ha estat cabdal, gràcies a això vam aconseguir obrir en vint dies», continua. L'escola va comptar amb la col·laboració de persones que formen part de la cooperativa actualment, i de famílies i persones treballadores jubilades que havien estat a l'escola en els seus gairebé cinquanta anys d'història. A més, el fet d'estar en un lloc de pas afavoria que persones voluntàries es quedessin donant un cop de mà. També han rebut mestres voluntaris d'altres centres i d'altres escoles cooperatives com ara la Masia de Museros, la Comarcal de Picassent, o fins i tot el Puig d'Esparreguera.

Sandra Cuevas davant la pancarta amb el poema de Vicent Andrés Estellés. Foto: Escola La Gavina

Afectacions materials i immaterials

A causa de la inundació, les instal·lacions del centre van quedar afectades, ja que de fang a peu pla n'hi havia per tot arreu entre uns quinze i uns trenta centímetres. Tanmateix, el que va quedar més afectat van ser els soterranis, l'aula de plàstica i el magatzem de cuina, que van quedar plens d'aigua fins al sostre i s'hi va perdre tot el material. A l'aula de música també hi va entrar aigua perquè es va trencar una finestra i es va fer malbé tot el que hi havia. El pavelló, com que el terra és tot de fusta, també s'ha de refer. «De mobiliari, encara que vam fer tot el possible per salvar-lo, tot el que ha tocat fang també s'ha de canviar», segons Cuevas. Pel que fa al pati, han hagut de col·locar-hi unes tres-centes tones de grava de nou, amb l'ajut del tractor d'un pare de l'escola.

El nucli de Picanya està a un costat del barranc de Poio, i al marge dret hi ha l'escola. Per la força

de la llengua d'aigua procedent del barranc, es van trencar dos dels tres ponts que connecten el nucli amb l'escola, i només va quedar dempeus el més llunyà. Això va complicar encara més tota la logística del dia a dia, ja que els trajectes a l'escola van passar de quinze minuts a dues o tres hores. Hi havia persones que, per no passar pel control militar que havia instaurat el govern, anaven de nit a l'escola per poder arribar-hi al matí. Sense cotxes ni llum al carrer. El centre va fer un qüestionari de mobilitat, per poder posar en contacte famílies que no tenien manera d'anar a l'escola amb d'altres de no afectades que les podien portar. «Totes les famílies no afectades es van oferir i això també és un dels elements que ha fet molta comunitat a l'escola», segons Sandra Cuevas.

Estat de l'aula de música després de la Dana. Foto: Escola La Gavina

L'escola comptabilitza que entre un 60 i un 70% de les famílies estan afectades, i n'hi ha que han perdut casa, negoci i cotxes. A més, moltes de les persones que treballen a l'escola viuen a l'Horta sud i també han hagut d'afrontar pèrdues a casa seva. Per exemple, durant el fatídic 29 d'octubre, Sandra Cuevas va haver de sortir de casa seva saltant cotxes, amb el fang fins als genolls i veient molts murs de cases veïnes trencats per la inundació. «La sensació dels primers dies era que ens havíem de posar per feina, que n'hi havia molta. El tercer i quart dia van ser més depriments, perquè per molt que anaves treient fang movies qualsevol cosa i es tornava a omplir. Quan no vèiem la data de reobertura la situació era molt trista», segons Cuevas, que afegeix que quan ja van veure a l'horitzó la data de reobertura els ànims van canviar.

El dret bàsic a l'educació, a l'aprenentatge i la socialització que suposa, va quedar aturat i va esdevenir un problema tant per a infants com a adults. «Ja per la pandèmia, tothom podia sortir abans que els xiquets. Ara s'ha tornat a repetir. El Mercadona, en quinze dies ja estava obert, però les escoles no. Les famílies afectades havien perdut el transport, els carrers estaven impracticables, la gent havia de llevar fang i pensar què fer amb els xiquets. Al cap de deu dies ens van dir que era insalubre que estiguessin al carrer? Amb una bona organització, s'hauria d'haver destinat un equip només per a les escoles, però no es va fer. El govern no ha donat prioritat a l'escola, però les famílies sí, perquè des del primer dia ha vingut tothom», afegeix Cuevas.

Al principi, cada tutor de La Gavina es va assegurar que a tots els grups no hi faltés ningú, així sabien que les seves famílies estaven bé, i llavors els psicòlegs de l'escola van anar trucant a cada família per fer un balanç de la situació. «La part emocional és una, i l'acadèmica va patir un buit al novembre. Allò no ho podíem recuperar de cap manera d'un dia per l'altre», explica la presidenta Sandra Cuevas. Les primeres setmanes les activitats no seguien un horari i un currículum, es feien sobretot a l'espai exterior, amb dinàmiques de grup i jocs. A l'hora de reprendre les classes, es va fer des de la calma i des de l'entesa, i amb el contacte amb les famílies com a prioritat. «Durant aquell mes de novembre vam aprendre d'altres coses», conclou Cuevas.

Donacions obertes

«Alcem el vol» va ser el lema que acompanyava les samarretes que La Gavina va fer per vendre al voltant del dia de La Festa de la Música, el primer dissabte després de la reobertura. «Vam fer un retrobament, amb cançons que ja tenien assajades i un dinar. En aquell moment feien falta situacions més festives», explica Cuevas. «Alcem el vol» també és el lema de la campanya de donacions oberta, organitzada per l'escola La Gavina, que a part de per la recuperació completa de l'escola també vol estendre la solidaritat a les seves famílies i a més escoles de l'Horta sud. De moment, han superat els 60.000 euros en donacions i la intenció és poder arribar als 100.000. «Algunes ajudes ens arriben a través del GoFundMe, però també hi ha empreses que ens contacten directament i ens demanen informació de per què servirà, llavors els enviem les factures,

el pressupost? A més a més, intentem apuntar-nos i ser portaveu de totes les ajudes que poden arribar a les famílies directes. Des d'electrodomèstics fins a sabates per als xiquets», explica Sandra Cuevas.

El terra del poliesportiu, al ser de fusta, va fer-se malbé per causa del fang. Foto: Escola La Gavina

Per part de la FAMPÀ-València, també s'ha obert una campanya de donacions econòmiques per a l'organització de «campaments per a les xiquetes i xiquets de primària de les localitats afectades per la Dana i la reconstrucció de la vida escolar i comunitat educativa», segons informen el web de la federació. UCEV, la Unió de Cooperatives d'Ensenyament Valencianes, juntament amb UECOE, en l'àmbit espanyol, també han impulsat una campanya de captació de fons oberta destinada a les escoles cooperatives afectades per la Dana, que de moment ha superat els 100.000 euros i resta oberta. «Aquesta quantitat s'ha aconseguit gràcies a les donacions de centres educatius cooperatius, organitzacions representatives del cooperativisme d'ensenyament, persones individuals i entitats vinculades al món cooperatiu; unes donacions arribades des de diferents comunitats autònomes i des del primer dia que aquesta campanya es va encetar», expliquen al web de la UCEV.

La Gavina compta amb vint-i-nou persones sòcies, unes quaranta-cinc persones treballadores i tres-cents quinze alumnes. Durant el 2025 celebrarà els seus cinquanta anys d'història. A més de participar en la UCEV, l'escola forma part d'Akoe Educació, un grup d'escoles cooperatives valencianes amb seu a Catarroja i de l'Escola Valenciana, la suma de diferents Coordinadores Comarcals i entitats culturals que treballen per la normalització de la llengua a tot el País Valencià. «Hem estat quatre escoles cooperatives afectades. I la veritat és que dins del nostre cercle d'escoles cooperatives més directe, tothom s'ha ofert pel que fes falta. Han vingut a llevar fang quan acabaven de treballar o els caps de setmana, ens han ofert personal per poder reobrir... En eixe sentit, quan nosaltres reclamem l'ajuda institucional, volem dir la que hauria d'haver vingut des del govern, que és qui s'ha de fer càrrec de les escoles», segons Cuevas, que conclou que, en canvi, amb tota la xarxa personal, d'associacions i cooperatives de tot arreu, han tingut molt acompanyament, ja que «ho portem en el nostre ADN».

Una pancarta que va sobreviure a l'embat de l'aigua i va estar penjada a la façana de l'escola donant la benvinguda cada dia de treballs voluntaris exposava aquest poema de Vicent Andrés Estellés:

*Com la rabent gavina que s'esmuny
voldria dir uns mots de confiança
ara que els vents ens són força contraris,
per tot l'espai i l'any: voldria dir,
ara i ací com el futur és vostre.
El pastareu com si fos humil fang,
i esdevindrà, temps endavant, el vostre.
Vostre futur, allò que més importa.*

[Reportatge publicat en col·laboració amb la revista Cooperació Catalana]